

نگاهی به علائم تأییدی با تأکید بر علامت ساخت ایران

دکتر سعید حبیبی

استاد حقوق مالکیت فکری دانشکده حقوق و علوم سیاسی

دانشگاه تهران

کمیسیون تخصصی مدیریت، اقتصاد، بازرگانی و حقوقی

۸ شهریور ۱۴۰۲

سالن جلسات مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور

مباحث مطروحه در این گفتار

- ۱- تعریف علامت تأییدی
- ۲- اشاره به مزایای استفاده از این علائم
- ۳- چند نمونه از علامت های تأییدی
- ۴- اشاره به علامت ساخت ایران با نگاهی به تجربیات خارجی (مالزی، آمریکا و فرانسه)

تعریف علامت تأییدی

- علامت تأییدی علامتی است که به منظور تمایز کالاها و خدمات استاندارد از کالاها و خدمات غیر استاندارد به کار می رود.
- استانداردها طیف گسترده ای از ویژگی ها را شامل می شوند از جمله ویژگی های مربوط به:
 - کیفیت محصولات
 - محل تولید محصولات
 - شیوه ی تولید کالاها و ارائه ی خدمات
 - شرایط محیط کار و کارگران
 - سازگاری با محیط زیست
 - و ...

مزایای استفاده از علامت تأییدی

- ۱- معرفی ویژگی های محصولات و خدمات به مصرف کنندگان
- ۲- جلب اعتماد مصرف کنندگان نسبت به کالاها و خدمات
- ۳- تسهیل دسترسی به بازار و صادرات محصولات برای تولیدکنندگان
- ۴- تاثیر مثبت بر صنایع کوچک و متوسط برای ورود به عرصه ی رقابت با صاحبان برندهای قدرتمند
- ۵- اعمال نظارت دقیق تر بر محصولات وارداتی به کشور و محدود ساختن واردات غیر استاندارد

پیشینه سازمان متولی علامت تاییدی در ایران

➤ شروع فعالیت اداره " اوزان و مقادیر " با تصویب قانون اوزان و مقیاس ها در سال ۱۳۰۴ در وزارت فلاح، تجارت و فواید عامه

➤ تاسیس موسسه استاندارد ایران با تصویب قانون ۱۳۳۹

➤ با تصویب قانون اصلاح قوانین و مقررات موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران از سال ۱۳۷۱ شخصیت حقوقی مستقل

➤ تغییر نام موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به سازمان ملی استاندارد ایران در تاریخ ۱۳۹۰/۷/۲۴ در ۵۲مین جلسه شورای عالی اداری

➤ «قانون تقویت و توسعه نظام استاندارد» در سال ۱۳۹۶ توسط مجلس شورای اسلامی با ۶۰ ماده

اهداف قانون تقویت و توسعه نظام استاندارد

➤ «تدوین و اجرای سند جامع و نقشه راه تحول نظام استانداردسازی کشور و مدیریت کیفیت»

➤ روزآمدسازی، تقویت و توسعه نظام استاندارد در سطح کشور به نحوی که زمینه ارتقای مناسب کیفیت ملی و دستیابی به ارتقای پایدار تولید محصولات در کشور

چند نمونه از علائم تأییدی

۱- علامت استاندارد

علامت سازمان ملی استاندارد ایران است که نشان می دهد استانداردهای مورد تأیید این سازمان در محصولات رعایت شده است.

چند نمونه از علائم تأییدی

۲- سیب سلامت

علامت تأییدی سازمان غذا و داروست که از سال ۱۳۹۱، درج آن بر مواد و **فرآورده های غذایی**، **آرایشی**، **بهداشتی تولید داخل و وارداتی** اجباری شده است.

چند نمونه از علائم تأییدی

۳- ایزو ISO

- علامت سازمان جهانی استاندارد سازی است. این سازمان به وضع استانداردهای متعدد در حوزه های گوناگون می پردازد.
- برای نمونه می توان به استانداردهای کیفی سری **ISO 9000** اشاره کرد که به تعیین الزامات سیستم مدیریت کیفیت می پردازند.
- درج این علامت بر محصولات، نشانگر تطابق آنها با استانداردهای معین این سازمان است.
- محصولات واجد این علامت، در ورود به بازار کشورها با سخت گیری کمتری مواجه می شوند.

چند نمونه از علائم تأییدی

۴- علامت حلال

علامت حلال (متعلق به مؤسسه جهانی حلال) طیف گسترده ای از محصولات و خدمات را پوشش می دهد. از جمله:

- مواد غذایی
- پوشاک
- گردشگری
- بانکداری
- و ...

❖ در حال حاضر سهم ایران از بازار جهانی محصولات حلال در مقایسه با ترکیه و مالزی بسیار کم و نیازمند توجه بیشتر است.

چند نمونه از علائم تأییدی

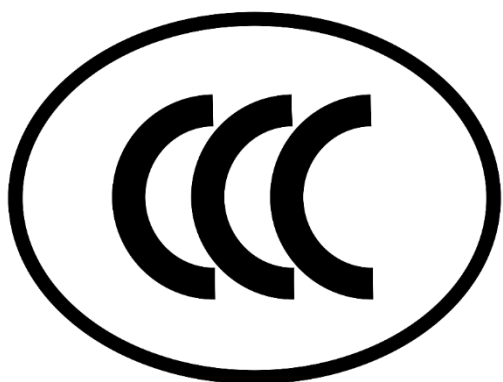
۵- علامت CE

مخفف عبارت اتحادیه ی اروپایی است. اخذ این علامت ، مجوز ورود کالاها به بازار کشورهای عضو اتحادیه ی اروپاست که مستلزم رعایت استانداردهای مورد نظر این اتحادیه می باشد.

چند نمونه از علائم تأییدی

۶- علامت **CCC** : به معنای **تأیید اجباری چین** (China Compulsory Certification) و مشابه علامت CE اتحادیه ی اروپاست؛ با این تفاوت که مجوز ورود به بازار کشور چین است. تنها محصولات موفق به ورود به بازار چین می شوند که استانداردهای مربوطه را رعایت کرده و این علامت را اخذ کنند.

علامت تأییدی ساخت ایران با نگاهی به تجربیات سایر کشورها

- کشورها در حمایت از تولید داخلی خود راهکارهای مختلفی را در پیش می گیرند.
- یکی از این راهکارها درج علامت تأییدی روی محصولات است که نشان دهد محصولات مذکور تولید داخلی آن کشور هستند.
- علامت هایی همچون "Made in Iran" / "ساخت ایران" میتواند چنین کارکردی داشته باشد و به مصرف کننده اطمینان دهد که محصول در داخل کشور و با استانداردهای مورد تایید تولید شده است.
- رعایت استانداردهای جهانی برای صادرات

۱- علامت **Made in Malaysia** - تجربه کشور مالزی (معرفی)

- در سال ۱۹۹۷ دولت مالزی به منظور تشویق مردم به خرید محصولات تولید داخل، پویشی به نام "کالای مالزیایی بخرید" را آغاز کرد تا با رکود اقتصادی کشور مبارزه کند.
- علامت "**Made in Malaysia**" نشان می دهد که محصولات در کشور مالزی تولید شده اند.

اهداف دولت مالزی در ترویج علامت :Made in Malaysia

- ترویج استفاده از کالاهای تولید داخل و کاهش واردات کالاهای خارجی به کشور
- تغییر تصور رایج نسبت به کالاهای مالزیایی و ایجاد اطمینان در مصرف کنندگان مبنی بر اینکه کالاهای داخلی نیز قابلیت رقابت به کالاهای وارداتی را دارند.
- کنترل نرخ تورم، و تثبیت قیمت ها
- تقویت صادرات محصولات مالزی

۲- علامت "Made in USA":

- این علامت برای شناسایی کالاهای ساخت آمریکا ایجاد شده است. ولی استفاده از آن اجباری نیست.
- شرکت هایی که محصولات آنها طبق استانداردهای کمیسیون تجارت فدرال تأیید شود، اجازه دارند از این علامت استفاده کنند.
- این علامت در زمانی اهمیت یافت که پویش خرید محصول آمریکایی "buying American" و حمایت از کارگران آمریکایی به راه افتاده بود.

۳- علامت **Made in France** (ساخت فرانسه):

- طبق نظرسنجی صورت گرفته در سال ۲۰۱۸، حدود سه چهارم مردم فرانسه خرید کالای ساخت فرانسه را ترجیح می دهند.
- در این کشور میتوان طبق استانداردهای بخصوصی از علامت **Made in France** استفاده کرد.
- در قانون گمرک فرانسه (ماده ۳۹) استانداردهایی همچون ایجاد ارزش افزوده محصول در فرانسه، یا طی کردن آخرین تغییر ماهوی محصول در فرانسه و ... از جمله معیارهای تأیید محصول به عنوان ساخت فرانسه است.

نکات مهم در ایجاد علامت ساخت ایران

- با توجه به تجربه سایر کشورها لازم است **استانداردهای کیفی** بخصوصی وضع شود تا **علامت ساخت ایران تنها** به محصولات با **کیفیت اختصاص** یابد و تصویر مثبتی از کالاهای ایرانی در ذهن مصرف کنندگان شکل گیرد.
- ایجاد علامت تنها یکی از عواملی است که می تواند در معرفی تولیدات داخلی مؤثر باشد. ولیکن لازم است سایر اقدامات حمایتی بخصوص مبارزه با قاچاق و دیگر عوامل تهدید کننده تولید داخل شناسایی و حذف گردد.
- اگر هدف از طراحی علامت ساخت ایران، **معرفی محصولات ایرانی در بازارهای جهانی** نیز میباشد، **تولید باید با رعایت آخرین استانداردهای جهانی باشد و** بهتر است **علامت به دو زبان فارسی و انگلیسی** طراحی شود تا به مصرف کنندگان سایر کشورها هم شناسانده شود و علامتی با کارکرد بین المللی باشد.

سپاس از توجه شما